

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2014

**EKONOMIE V2
MEMORANDUM**

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 12 bladsye.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1****1.1 MEERVOUDIGEKEUSE-VRAE**

1.1.1	C	(volmaakte mededinging) √√		
1.1.2	A	(GI = GK) √√		
1.1.3	B	(oneweredige) √√		
1.1.4	C	(Tegniese meerderwaardigheid) √√		
1.1.5	B	(die invloed op koopkrag te meet.) √√		
1.1.6	C	(Minister van Finansies.) √√		
1.1.7	C	(die geboorteplek van Nelson Mandela (QUNU) √√		
1.1.8	B	(toename in kweekhuisgasse.) √√	(8 x 2)	(16)

1.2 PASITEMS

1.2.1	E	(kan nie verhaal word indien die besigheid die bedryf verlaat nie) √		
1.2.2	F	(hulpbronne kan nie regverdig toegeken word nie, aangesien as een ...) √		
1.2.3	A	(afhanglik van kultuur en erfenis) √		
1.2.4	G	(koste om die volgende beste keuse op te gee) √		
1.2.5	J	(Suid-Afrika se groot vyf ...) √		
1.2.6	C	(bly onveranderd ongeag die hoeveelheid geproduseer) √		
1.2.7	D	('n poging om die volhoubare gebruik van die natuurlike hulpbronne te verseker) √		
1.2.8	I	(vind alternatiewe bronse van energie om die ...) √	(8 x 1)	(8)

1.3	1.3.1	Grootskaalse ekonomiese/Ekonomiese van skaal/Skaalvoordele √		
	1.3.2	Volmaakte mark √		
	1.3.3	Kern-inflasie √		
	1.3.4	Toerisme √		
	1.3.5	Bio-diversiteit √		
	1.3.6	Rekeningkundige wins √	(6 x 1)	(6)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B

VRAAG 2

2.1	2.1.1	- Allokatiewe/Toewysing ondoeltreffendheid - Produktiewe/Tegniese ondoeltreffendheid	(2 x 1)	(2)
	2.1.2	'n Soort samespanning wat openlik en amptelik tussen oligopolieë voorkom. ✓✓	(1 x 2)	(2)
2.2	2.2.1	Onvolmaakte markte ✓✓		(2)
	2.2.2	- Die vraagkurwe in 'n onvolmaakte mark het 'n afwaartse helling, ✓ - wat beteken dat, as hulle verkope wil laat toeneem met 'n addisionele eenheid, moet die prys van die produk afneem. ✓ - Die laer prys is van toepassing op al die klante. ✓ - Die grens-inkomste, die bedrag waarmee die totale inkomste toeneem as een addisionele eenheid verkoop word, sal dus laer as die prys wees, ✓ (LW. $PRYS = GI$). ✓ Daarom sal die grens-inkomste kurwe onder die gemiddelde inkomste wees. ✓	(Enige 4 x 1)	(4)
	2.2.3	Verlies = Inkomste – Koste $Inkomste = 30 \times 8 = 240$ ✓ $Koste = 35 \times 8 = 280$ ✓ $Wins/Verlies = 240 - 280 = -40$ (Verlies) ✓✓		(4)
2.3	2.3.1	Volmaakte markte: Dit is 'n markstruktuur wat voldoen aan alle kenmerke van 'n volmaakte mark. ✓✓		(2)
	2.3.2	- Doeltreffende toekenning van hulpbronne. ✓✓ - Maksimeer die welvaart van verbruikers en produsente. ✓✓		(4)
	2.3.3	Surplus (ekonomiese) wins is die abnormale wins/super-normale wins/suiwer wins ✓✓ – totale inkomste is meer as totale koste; dit 'n wins bo en behalwe die normale wins. ✓✓ Verbruikers betaal hoë pryse vir min goedere terwyl ondernemings groot winste verdien. ✓✓	(2 x 2)	(4)

2.4 Onderskei tussen *meriete* en *nie-meriete goedere* as oorsake van markmislukking.

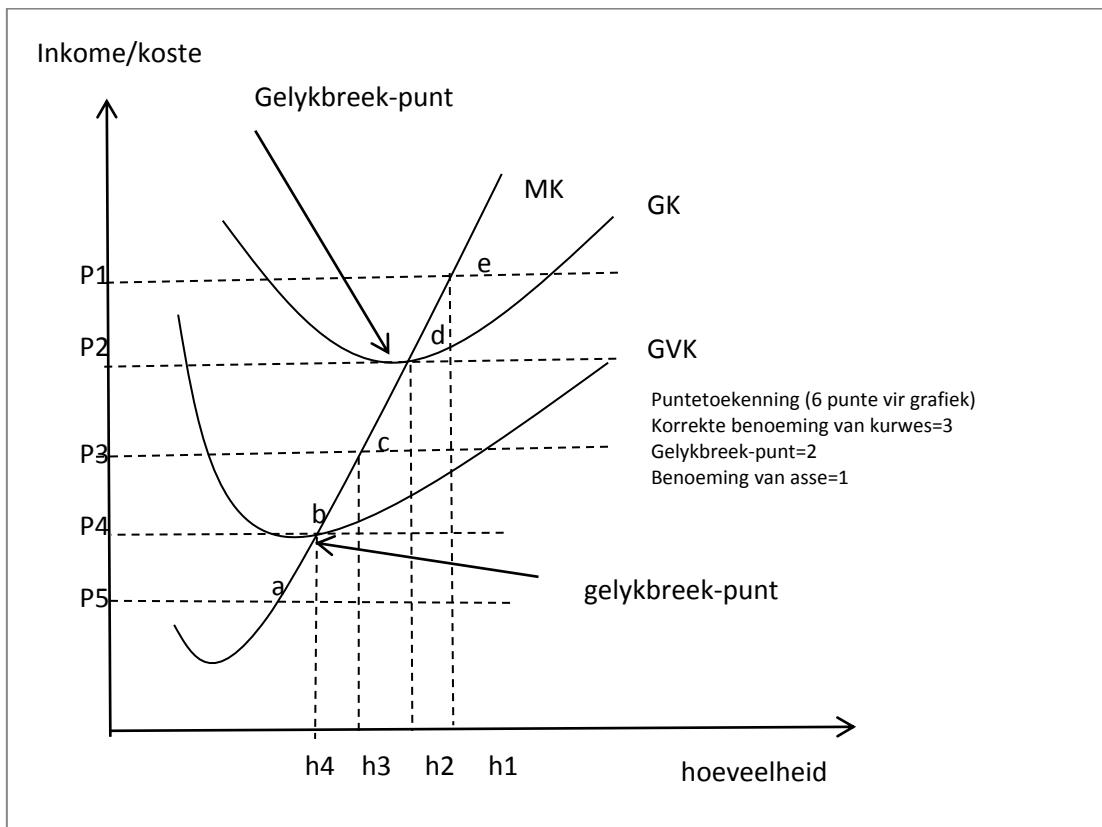
Meriete goedere:

- Goedere en dienste wat verlang word vir die algemene welsyn van mense, ongeag hulle onderskeie inkome, ✓✓ bv. onderwys en gesondheidsorg. ✓✓
  - Regering voorsien hierdie goedere omdat dit onderwaarde word op die mark. ✓✓

Nie-meriete goedere:

- Goedere wat skadelik vir die gemeenskap in geheel is, ✓✓ bv. dwelms, sigarette, alkohol. ✓✓
  - Regerings implementeer stappe om die verbruik van hierdie goedere te ontmoedig. ✓✓ (2 x 4) (8)

2.5 Met behulp van 'n grafiek verduidelik die afsluit/uittree-punt van 'n onderneming onder volmaakte mededinging.

As die markprys laer as P₄ daal, sal die onderneming nie kan voortbestaan nie en sal gedwing word om te sluit, daarom staan punt b bekend as die afsluit/uittree punt. (Enige 1 x)

(Enige 1 x 2) (8)
[40]

VRAAG 3: KONTEMPORÈRE EKONOMIESE KWESSIES

- 3.1 3.1.1 • Besoedeling: lugbesoedeling ✓✓
       • Waterbesoedeling ✓✓
       • Geraasbesoedeling ✓✓
       • Verkeersopeenhopings en ✓✓
       • Skade aan paaie deur motors ✓✓ (2 x 1) (2)
- 3.1.2 Omgewingsvolhoubaarheid is die vermoë van die omgewing om sy gebruik behoue te laat bly vir ekonomiese aktiwiteit.
 (Aanvaar enige toepaslike definisie.) ✓✓ (1 x 2) (2)
- 3.2 3.2.1 Toerisme: aktiwiteite van mense wat reis na en oorby buiten hulle gewone omgewing ✓ vir nie meer as een opeenvolgende jaar nie ✓ bv. vir plesier en ander doele waarvoor hulle nie vergoed word nie ✓ in die plek wat hulle besoek. ✓ (2)
- 3.2.2 • Inkome: besteding deur toeriste beteken inkome vir huishoudings as gevolg van salaris en lone wat hulle verdien deur indiensneming. ✓✓
       • Infrastruktuur: meeste van die infrastruktuur wat geskep word vir gebruik deur toeriste is ook beskikbaar vir gebruik deur die plaaslike mense, bv. paaie, hotelle. ✓✓
       • Vaardighede: toerisme vereis 'n verskeidenheid vaardighede, waarvoor onderwys en opleiding nodig is. ✓✓
       • Toerisme het 'n uitwerking op kulturele en sosiale kennis en plesier. ✓✓ (Enige 2 x 2) (4)
- 3.2.3 Eko-toerisme ✓✓ (2)
- 3.2.4 KwaZulu-Natal ✓✓ (2)
- 3.3 3.3.1 • Positiewe mening ✓✓ – belangrikheid van bome in die produksie van boeke ✓✓ wat kennis bring aan mense en bome verskaf suurstof aan mense. ✓✓
       • Negatiewe mening ✓✓ – in die produksie van boeke moet bome afgekap word, ✓✓ wat lei tot ontbossing. ✓✓ (Aanvaar enige toepaslike reaksie.) (Enige 2 x 2) (4)
- 3.3.2 Hernbare hulpbron ✓✓ (2)
- 3.3.3 • Herwinning ✓✓
       • Onderwys ✓✓
       • Wyse bestuur van hulpbronne ✓✓
       • Heffing op gebruik van die omgewing ✓✓
       • Heffing van omgewingsbelasting ✓✓
       • Toestaan van eiendomsregte om te verseker dat mense omgee vir dinge wat aan hulle behoort ✓✓
       • Regeringspermitte ✓✓ (Enige 2 x 2) (4)

3.4 Verduidelik enige TWEE beleidsvoorstelle wat toerisme in Suid-Afrika kan bevoordeel.

- 'n Volledige toerismepakket: ✓✓ toegang tot veilige, betroubare vervoer, gerieflike akkommodasie, plekke wat smaaklike en interessant kos aanbied ✓✓
- Strategiese beplanning: ✓✓ brandstof en ander strategiese hulpbronne behoort strategies verbruik te word sodat beide plaaslike gemeenskappe en toeriste maksimum voordeel uit die belegging kan trek. ✓✓
- Moedig plaaslike toerisme aan: ✓✓ plaaslike regering moet 'n groot bydrae lewer om toerisme aan te moedig ✓✓
- Multilaterale samewerking: ✓✓ samewerking tussen lande in 'n sekere streek. ✓✓
- Aanmoediging van openbare en private samewerking: ✓✓ as die twee sektore saamwerk, kan hulle meer bereik, beleide met borge uit die privaat sektor. ✓✓
- Bemarking: ✓✓ moedig toerisme nasionaal en internasionaal aan. ✓✓
- Ruimtelike verspreiding: ✓✓ skep verteenwoordigende liggame, verbeter bemarking, verbeter en brei ondersteunende dienste uit. ✓✓
- Belasting: ✓✓ belastings moet regverdig wees, ✓✓ het minimale uitwerking op die vraag na reis het ✓✓ en behoort eenvoudig te wees om te betaal of te administreer. ✓✓
- Infrastruktuur ontwikkeling ✓✓ infrastruktuur behoort upgradeer te word, ✓✓ die nuutste tegnologie moet aangewend word. ✓✓ (Enige 2) (2 + 2) (8)

3.5 Verduidelik kortliks die voorname van COP 17 in Durban 2011.

- Verbintenis tot Kyoto Protokol ✓✓ wat 'n hoofdoelwit van die konferensie was; 'n tweede verbintenis gemaak tot die voortgaan met die vermindering van besoedeling deur kweekhuisgasse. ✓✓
- Om klimaatsverandering te beveg deur gesamentlike langtermyn aksies tussen lande. ✓✓
- Om 'n Groen Klimaatfonds te stig. ✓✓ Die fonds beoog om \$100 miljard per jaar te versprei om arm lande te help om by klimaatsveranderinge aan te pas ✓✓ en strategieë te aanvaar om omgewingsvolhoubaarheid te verseker. ✓✓
- Om die toekomstige klimaatsveranderings-regime te loods; 'n protokol of verdrag waaronder lande wetlik verbind is om gas uitlatings te verminder. ✓✓

(4 x 2) (8)
[40]

VRAAG 4: MIKRO-EKONOMIE EN KONTEMPORÊRE EKONOMIESE KWESSIES

4.1	4.1.1	- Verbeter die doeltreffendheid in markte deur wetgewing. ✓ - Bevorder gesonde mededinging tussen besighede. ✓ - Voorkom onregverdige metodes om markkrag te bekom en uit te oefen. ✓ - Voorkom die misbruik van markkrag deur bv. 'n monopolie. ✓ - Reguleer die toename in markkrag deur middel van oornames en saamsmeltings van groot ondernemings. ✓ - Voorkom beperkende praktyke, veral prysvasstelling en samespanning deur oligopolieë. ✓ - Beskerm die verbruiker tegen onregverdige prys en swak kwaliteit produkte, bv. deur die Wet op Mededinging. ✓ - Dra by tot Suid-Afrika se ontwikkelingsdoelwitte deur te verseker dat alle Suid-Afrikaners gelyke geleenthede het om deel te neem in ekonomiese aktiwiteite. ✓	(Enige 2 x 1)	(2)
4.1.2		Nie-mededingend beteken dat die verbruik deur een persoon nie die verbruik deur 'n ander individu verminder nie, bv. 'n ligting en straatligte. ✓✓	(1 x 2)	(2)
4.2 DATA RESPONS				
4.2.1		Hooflyn-inflasie: meet die totale inflasie binne die ekonomie, insluitend items wat skielike toenames in die inflasiekoers mag veroorsaak soos voedsel en energie ✓✓ /Neem in ag prysveranderings in alle goedere en dienste in die mandjie soos deur die VPI gemeet. ✓✓	(2)	(2)
4.2.2		September 2010 ✓✓	(2)	(2)
4.2.3		- Die stel van inflasie-teikens is 'n ekonomiese (monetêre) beleid waarin die sentrale bank 'n verkose inflasiekoers daarstel ✓✓ en dan poog om die werklike inflasie na die teiken te rig. ✓✓ - In 2000 het die SARB 'n inflasiekoers van tussen 3% en 6% gestel. ✓✓ - Die VPIX koers word gebruik, ✓✓ wat verbandleiningterugbetalings wat deur rentekoerse bepaal word, uitsluit. ✓✓	(Enige 3 x 2)	(6)
4.3	4.3.1	Monopolistiese mark ✓✓	(2)	(2)
	4.3.2	Nie-prysmededinging ✓✓	(2)	(2)
	4.3.3	Besighede wat fel meeding vir markaandeel, bv. prys-oorloë, gedifferensieerde produkte, denkbeeldige differensiasie. ✓✓	(Enige toepaslike antwoord.)	(2)
	4.3.4	Korttermyn: 'n Periode waartydens sommige insetfaktore vas is ✓✓ en uitset slegs aangepas kan word deur hoeveelhede van veranderlike insetfaktore te verander, bv. grondstowwe en arbeid. ✓✓	(4)	(4)

4.4 Onderskei tussen *stagflasie* en *hiperinflasie*.

Stagflasie:

- Verwys na 'n toestand van stagnasie van ekonomiese groei en 'n hoë inflasiekoers ✓✓
- Gebeur wanneer 'n land hoë inflasie, 'n stadige ekonomiese groeikoers en hoë werkloosheid ervaar. ✓✓
- Wanneer stagflasie plaasvind, raak dit moeilik om 'n beleid te ontwerp om daarmee te handel. ✓✓

(4)

Hiperinflasie:

- Gebeur wanneer daar 'n uitermatige hoë en vinnige styging in die prysvlakte van meer as 50% per maand is. ✓✓
- Dit word veroorsaak deur 'n volhouende verhoging in die druk van geld deur 'n regering om vir sy uitgawes te betaal. ✓✓
- Daar is dus 'te veel geld vir te min goedere'. ✓✓
- Wanneer die prysstygings so skielik is, verloor mense vertroue in die waarde van geld, so dit kan moeilik wees vir die ekonomie om te funksioneer. ✓✓
- Mense neem hul toevlug na goedere as 'n metode van betaling. ✓✓
- Ruilhandel maak 'n terugkeer met mense wat goedere vir goedere ruil. ✓✓

(4)

4.5 Verduidelik enige TWEE besluitnemingkriteria van koste-voordeel-ontleding.

- Netto huidige waarde (NHW): ✓✓ Die huidige waarde van 'n investering projek word verkry deur alle huidige en toekomstige ontvangste en uitgawes teen die toepaslike rentekoers te verdiskontereer. ✓✓ As die berekende netto huidige waarde positief is, is dit die moeite werd om in die projek te belê. ✓✓
- Interne opbrengskoers (IOK): ✓✓ 'n Projek is die moeite werd om in te belê as die IOK hoër is as die rentekoers. ✓✓ Dit beteken dat die projek finansieel meer moet verdien as wat dit sou verdien wanneer die geld net in die bank gelos was. ✓✓
- Kostefoordeel van verhouding (KVV): ✓✓ Is die verhouding tussen die som van die verwagte voordele en die koste. ✓✓ As die KVV positief is, dan die dit die moeite werd om in die projek te belê. ✓✓

(Enige 2 x 4) (8)

[40]

TOTAAL AFDELING B: 80

AFDELING C

Beantwoord enige EEN van die twee vrae uit hierdie afdeling in die ANTWOORDEBOEK.

STRUKTUUR VAN OPSTEL	PUNTETOEKENNING
Inleiding	Maks. 2
Inhoud	Maks. 26
Hoofgedeelte: Bespreek in besonderhede/In-diepte bespreking/Ondersoek/Bespreek krities/Differensieer/Ontleed/Vergelyk/Evalueer/Assesseer/Debatteer Addisionele deel: Gee eie mening/Bespreek krities/Evalueer/Evalueer krities/Teken 'n grafiek en verduidelik/Gebruik die gegewe grafiek en verduidelik/Voltooi die gegewe grafiek/Bereken/Lei af/Vergelyk/Verduidelik/Onderskei/Interpreteer/Debatteer kortliks	Maks. 10
Slot	Maks 2
TOTAAL	Maks. 40

VRAAG 5: MAKRO-EKONOMIE

“n Oligopolie word gekenmerk deur 'n hoë mate van interafhanklikheid tussen ondernemings.”

In die lig van bogenoemde stelling verduidelik ander kenmerke van 'n oligopolie en beskryf kortliks die implikasie van 'n geknakte vraagkurwe.

INLEIDING

'n Oligopolie is 'n markstruktuur met 'n hoofkenmerk van 'n paar besighede wat gesamentlik interafhanklik is en elke besigheid besluit op sy eie prys en strategieë. ✓✓ (Aanvaar enige toepaslike inleiding) (2)

INHOUD

Kenmerke van oligopolieë:

Aantal besighede ✓✓

Oligopolie is 'n markstruktuur gedomineer deur 'n klein aantal groot besighede. ✓✓

- As daar slegs twee besighede in die mark is, word dit 'n duopolie genoem. ✓✓

Aard van produkte ✓✓

- Besighede verkoop identiese of gedifferensieerde produkte ✓✓

Versperrings tot toetrede ✓✓

- Daar is beduidende versperrings tot toetrede as gevolg van baie kapitaal wat benodig word om 'n besigheid te begin. ✓✓

Beheer oor prys ✓✓

- Produsente het oor die algemeen redelike beheer oor die prys van hulle produkte, alhoewel nie so baie soos in 'n monopolie nie. ✓✓
- Oligopolieë word gekenmerk deur prysrigiditeit want as een hulle prys sny, reageer mededingers deur ook hulle prys te sny. ✓✓ 'n Prysbesnoeiing deur een onderneming inisieer 'n prysoorlog in die mark. ✓✓

Onvolledige inligting ✓✓

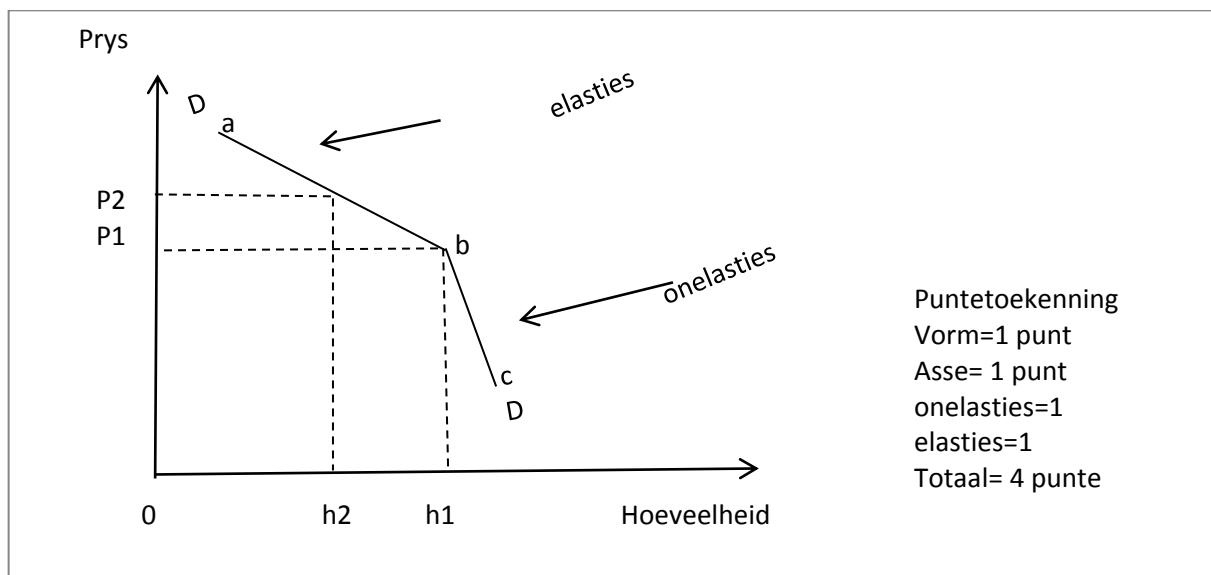
- Besighede het nie altyd volledige inligting oor die toestande in die mark nie. ✓✓
- Elke besigheid probeer ander besighede in die nywerheid verhoed om kennis van sy produksieprosesse, nuwe produkte en die uitslae van enige nuwe navorsing te bekom. ✓✓

Samespanning ✓✓

- Samespanning kan twee vorme aanneem, bv. openlike samespanning ✓✓ en stilswyende samespanning ✓✓
  - Openlike samespanning of eksplisiete samespanning vind plaas waar twee of meer besighede in dieselfde nywerheid formeel ooreenkoms om die mark te beheer. ✓✓
  - Stilswyende samespanning of implisiële samespanning vind plaas wanneer twee of meer besighede in dieselfde nywerheid informeel ooreenkoms om die mark te beheer. ✓✓
- (Enige 13 x 2) (26)

IMPLIKASIE VAN DIE GEKNAKTE VRAAGKURWE

GEKNAKTE VRAAGKURWE

- Die gedrag van oligopolieë kan nie voorspel word nie omdat feitlik enigiets kan gebeur ✓✓
- As die ewewigsprys P_1 is en die besigheid verhoog die prys, terwyl ander besighede nie volg nie, sal die besigheid 'n meer elastiese vraagkurwe in die gesig staar (tussen punte a en b). ✓✓

- Dit beteken dat dit baie verkope sal verloor vir enige toename in prys. ✓✓
- As die besigheid sy prys verlaag, terwyl ander besighede nie volg nie, sal dit 'n meer onelastiese vraagkurwe in die gesig staar (tussen punte b en c), dit sal verkope toelaat om te styg. ✓✓
- Die geknakte vraagkurwe verduidelik hoekom pryse in 'n oligopolie rigied is. ✓✓
 (Enige 3 x 2) (6)
 (10)

SLOT

'n Oligopolie is 'n moeilike markstruktuur omdat dit uit sy aard onvoorspelbaar is, en nadelig is vir verbruikers omdat oligopolieë van tyd tot tyd neig om saam te span en pryse mag dan redelik hoog wees. (Aanvaar enige toepaslike slot.) ✓✓

(2)

[40]

VRAAG 6

"Suid-Afrika moet voortgaan om toekomsgerigte inflasieteikens te gebruik om die huidige inflasiedruk te hanteer."

Bespreek duidelik die oorsake van beide vraag-trek inflasie en koste-druk inflasie. Verduidelik hoe 'n hoë inflasiekoers deur 'n verandering in die repokoers verminder kan word.

INLEIDING

Inflasie kan gedefinieer word as 'n aaneenlopende en beduidende toename in pryse oor 'n periode van tyd, daar behoort 'n toename in meeste goedere en dienste wees vir inflasie om plaas te vind. ✓✓

(2)

INHOUD

Vraag-trek inflasie:

Vraag-trek inflasie gebeur wanneer die totale besteding in die ekonomie toeneem en die ekonomie nie by magte is om uitset te verhoog ten einde aan die toename in besteding te voldoen nie, daarom neig pryse om te styg. ✓✓

Die volgende faktore mag vraag-trek inflasie veroorsaak:

- Toenemende besteding deur huishoudings, ✓✓ mag veroorsaak word deur maklike toegang tot krediet en laer rentekoerse maak krediet goedkoper. ✓✓
- Toenemende besteding op investering deur ondernemings, ✓✓ toenemende sake vertroue veroorsaak deur hoër vraag na goedere en dienste. ✓✓
- Toenemende besteding deur owerheid, ✓✓ dit kan as gevolg van beleide wees wat deur die regering ontwerp is om met die kwessies van werkloosheid, meer diensverskaffing aan die publiek, te handel. ✓✓
- Toenemende besteding deur buitelandse sektor, ✓✓ dit kan as gevolg van 'n hoër vraag na uitvoere wees, of 'n afname in die prys van minerale, wat die hoeveelheid gevra laat styg. ✓✓
- Vermindering in belastings, ✓✓ laat meer geld in die sakke van verbruikers. ✓✓
 (Maks. 14)

Koste-druk inflasie

Koste-druk inflasie het te doen met 'n toename in produksiekoste. Ten einde voort te bestaan as 'n besigheid, word produsente gedwing om die hoër produksiekoste van verbruikers te verhaal in die vorm van hoër prysse. Hierdie is die faktore wat lei tot koste-druk inflasie: ✓✓

- Toenames in lone en salarisste: ✓✓ as toenames in lone en salarisste nie vergesel word van 'n toename in produksie nie, verhoog produksiekoste en prysse in die ekonomie neem toe. ✓✓
- 'n Afname in produktiwiteit, ✓✓ dit beteken dat die meer kos om dieselfde aantal goedere en dienste te produseer, wat lei tot 'n toename in die prys van goedere en dienste. ✓✓
- Toename in die prys van ingevoerde goedere, ✓✓ bv. intermediêre goedere en kapitaalgoedere, daarom veroorsaak dit 'n toename in produksiekoste. ✓✓
- Styging in winsgrense deur besighede. ✓✓ Dit veroorsaak 'n styging in produksiekoste, want wins vorm deel van die produksiekoste. ✓✓
- Daling in wisselkoers lei tot duur invoere. ✓✓
- Natuurrampe soos droogtes, vloede en selfs aardverwarming het 'n groot invloed op produksiekoste vir boere. ✓✓

(Maks. 12) (26)

HOE 'N HOË INFLASIEKOERS VERLAAG KAN WORD DEUR 'N VERANDERING IN DIE REPO-KOERS

- Die Suid-Afrikaanse Reserwebank ✓✓ verhoog die repo-koers aan banke ✓✓ om die beskikbaarheid van krediet aan banke te verlaag, ✓✓
- en om die rentekoers te laat styg, ✓✓ wat dit duurder maak om geld teleen, maar, ✓✓ terselfdertyd besparing aanmoedig. ✓✓
- Beide hierdie sal lei tot 'n afname in verbruikersvraag ✓✓, en daarom 'n daling in inflasie. ✓✓

(Enige 5 x 2) (10)

SLOT

As die inflasiekoers nie versigtig gemonitor word nie en bogenoemde oorsake 'n werklikheid raak, kan dit 'n nadelige uitwerking op die ekonomie hê. ✓✓

(Aanvaar enige toepaslike slot.)

(2)

[40]

TOTAAL AFDELING C:	40
GROOTTOTAAL:	150